

О.Ю. Давидова, д-р екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

К.В. Каленік, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Актуальність теми дистанційного навчання в умовах, які спричинені глобальним розповсюдженням COVID-19, не викликає сумніву і полягає в тому, що результати наукового прогресу, які були зосереджені у сфері технологій, наразі концентруються в інформаційній сфері. Етап сучасного її розвитку характеризується як телекомунікаційний. Дистанційна форма навчання дозволяє забезпечити якісну освіту незалежно від часових та просторових меж. Великою її перевагою є забезпечення систематичної та ефективної інтерактивності. Дистанційне навчання має певний компонентний склад: цілі, зміст, методи, організаційні форми, засоби навчання. Останні три компонента в дистанційній формі навчання обумовлені специфікою технологічної основи, які застосовується (наприклад, тільки комп'ютерні телекомунікації, комп'ютерні телекомунікації в комплексі з друкowanими засобами, компакт-диски або кейс-технології тощо). До дидактичних принципів організації дистанційного навчання належать принципи науковості, системності та систематичності, активності, принципи розвиваючого навчання, наочності, диференціації та індивідуалізації навчання, реалізація яких обумовлена специфікою та можливостями інформаційного середовища Інтернет та його послугами.

Дистанційне навчання слід розглядати як систему та процес. Воно передбачає ретельне та детальне планування діяльності студента, її організацію, чітку постановку завдань та цілей навчання, надання необхідних навчальних матеріалів, які мають забезпечувати інтерактивність між викладачем та студентом, зворотній зв'язок між студентом, навчальним матеріалом та викладачем, надавати можливість групового навчання тощо. Важливим елементом навчання є мотивація.

Найбільш розповсюдженими видами дистанційного навчання є таке, що ґрунтується на інтерактивному телебаченні, комп'ютерних телекомунікаційних мережах (регіональних, глобальних) з різними дидактичними можливостями залежно від конфігурацій (текстові файли, мультимедійні технології, відеоконференції), поєднанні технологій компакт-дисків та мережі Інтернет. Перевагою навчання,

що базується на інтерактивному телебаченні, є його можливість безпосереднього візуального контакту викладача із аудиторією на відстані і дозволяє демонструвати унікальні методики, лабораторні досліди, студентам – брати участь у дискусії. Але інтерактивне телебачення є коштовною технологією і не завжди доступне.

Найбільш розповсюдженим способом дистанційного навчання є комп'ютерні телекомунікації в режимі електронної пошти, телеконференцій, інформаційних ресурсів регіональних мереж та мережі Інтернет. Його організація передбачає застосування новітніх засобів телекомунікаційних технологій і має такі форми занять. Чат-заняття – навчальні заняття з використанням чат-технологій із використанням різних платформ (Teams, Discord, Zoom тощо) – проводяться синхронно – усі учасники мають одночасний доступ до чату. Вебзаняття – дистанційні лекції, конференції, семінари, ділові ігри, лабораторні та практичні заняття, які проводяться за допомогою засобів телекомунікацій та інших можливостей мережі Інтернет. Для вебзанять використовуються спеціалізовані освітні вебфоруми – форма роботи студентів за певною темою або проблемою за допомогою записів, які виставляються на одному з сайтів з установленням на ньому відповідної програми. Телеконференції проводяться, зазвичай, на основі списків розсилки із використанням електронної пошти. Також існують форми дистанційного навчання, за якого навчальні матеріали висилаються поштою. В основі такої системи закладений метод навчання, який має назву «Природний процес навчання» (Natural Learning Manner). Наступний спосіб передбачає використання компакт-дисків як базового електронного підручника, перевагою якого є поєднання інтерактивності та мультимедійності і який містить великий обсяг інформації, за рахунок чого значною мірою оптимізує процес дистанційного навчання.

Найбільш перспективною організацією дистанційного навчання є використання платформ Moodle та e-Front, які передбачають широкий спектр можливостей для повноцінної підтримки процесу навчання, а також різноманітні способи надання навчального матеріалу, перевірки знань та контролю успішності.

Найбільшою ефективністю можливо досягти за використання змішаних методик дистанційного навчання шляхом поєднання елементів синхронної (спілкування студента із викладачем в режимі реального часу – on-line) та асинхронної (за відсутності можливості спілкування між викладачем та студентом у реальному часі – off-line) методик. Ефективність кожної із розглянутих методик дистанційного навчання залежить від способу організації навчання, якості методичних матеріалів, а також кваліфікації та майстерності викладачів.